

(כתובת ע"ט.)

יא. ומה מאד יש לזהר שלא להתיר לעצמו לספר לאחרים (לא) איך שהיה לו עסק עם פלוני ופלוני, וגזלו או עשקו בזה ובה האפן, או שחרפו או צערו וכישו וכל כהאי גוונא, ואפלו אם הוא ידע בעצמו שאינו משקר בספור הזה (אם לא באפן שנבאר לקמן בסעיף י"ג) ואפלו אם יצטרפו לזה כל שאר פרטי ההתר הנ"ל, דבודאי אין פונתו בעת הספור לתועלת, דהינו לפרסם גנותו של חברו, כדי שיבזוז עושי רשעה בעיני בני-אדם ויזהרו על-ידי זה מללכת בדרךיהם הרעים או כדי שהוא יראה בעצמו שהבריות מגנות אותו, אולי על-ידי זה ישוב מדרךיו הרעים, רק פונתו כדי לבזוזו בעיני בני-אדם שיפרסם לפנייהם לחרפה ולקלון עבור זה שנגע במקומו או בכבודו, וכל שיראה יותר שדבריו תקבלו לפני השומעים ויתפרסם בעיניהם לגנות ולבזיון עבור זה, יהיה יותר שמח ויותר נהנה מזה:

(תל-מים, ת"מ-ה"א, כ"א)

וכן במה דאמרינן בכתובות (ע"ט. טו): דאמר ליה רב ענן למר עוקבא, חזי מר נחמן חקלאה היכי מקרע שטרא דאינשי. גם כן נראה דכוונתו היה בשביל שהיה אז מר עוקבא אב-בית-דין אף בימי שמואל, וכדאמרינן במועד קטן (טז: טו), ולכך היה קובל רב ענן על רב נחמן לפני מר עוקבא שהוא אינו בקי בדינין כמו שפירש רש"י שם, ועושה מעשה בעצמו ומקרע שטרות דאינשי, וכוונת רב ענן היה בשביל קנאת האמת, כדי שמר עוקבא ימנעהו מזה על

להבא או על השטר זה גופא יחזיר המעשה. וכעניין שאמרו בערכין (טז: טז): א"ר יוחנן בן נורי הרבה פעמים לקה עקיבא על-ידי לפני ר' שמעון וכו' והוספתי בו אהבה עיין שם. דעל זה לא שייך עניין לשון-הרע, כיון שכוונת המספר הוא, כדי שיצמח מזה תועלת ולא לגנותו ח"ו. (ועל מר עוקבא בעצמו בוודאי לא קשיא כלל, האיך שמע הסיפור מרב ענן, אף דשמיעת לשון-הרע גם כן אסור וכנ"ל בכלל ו', דפשוט הוא דלא היה כוונת מר עוקבא לקבל, רק שמע מרב ענן כדי לחקור אח"כ ע"ז היטב, כדי שיסיר על ידי זה התרעומות מלב רב ענן כמו שהיה כן בסוף, ובאופן זה בוודאי מצוה לשמוע, דהוא בכלל הבאת שלום ודן לכף זכות): וממעשה דמר עוקבא הנ"ל, יש ללמוד הנהגה גדולה בענינים אלו, דהיינו: אם אחד סיפר לחבירו, שפלוני עשה לו רעה או חירפו וגידפו, יהיה מי שיהיה

המספר, אפילו מגדולי הדור דבודאי לא ישקר, אף-על-פי-כן לא יבוש חבירו מלשאל ממנו את עצם המעשה אשר היה מתחילה, כי הרבה פעמים ישתנה על-ידי זה העניין להפכו, והראיה מרב ענן שהיה אמורא והיה לו גילוי אליהו כמו דאיתא בכתובות (ק"ד. טז), אף-על-פי-כן כשדרש ממנו מר עוקבא המעשה בשלימותו, נשתנה על-ידי זה העניין מרע לטוב:

(ב"י-מים, ת"מ-ה"א, כ"א)